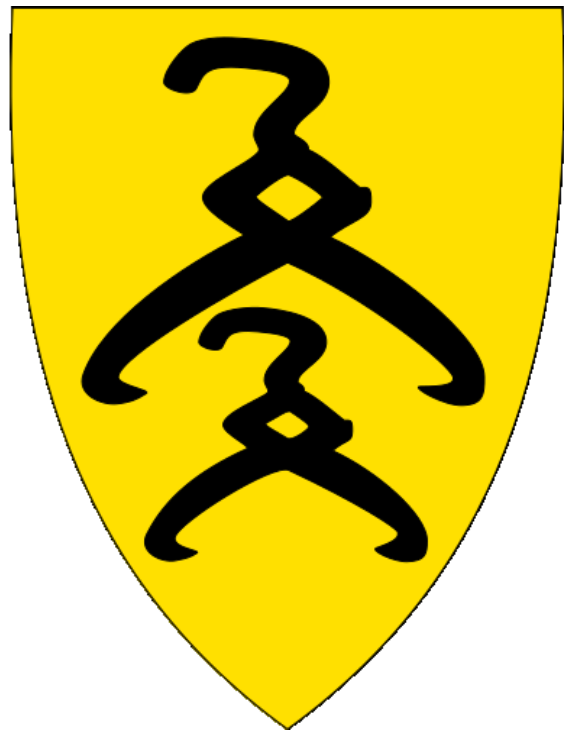

Nord-Odal
kommune

KULTURMINNEPLAN

PLANPROGRAM

Innhold

1: Innledning:.....	2
2: Bakgrunn og formål:.....	3
3: Status og behov	4
4: Kommunedelplanens hovedstruktur.....	5
5: Organisering og medvirkning:	6
6: Framdriftsplan	7

Planprogram for kulturminneplan for Nord-Odal kommune

1: Innledning

Alle har et ansvar for at kulturminner og kulturmiljøer blir bevart for kommende generasjoner. Bare gjennom å kjenne historien kan man forstå nåtida. Derfor er det viktig at hensynet til kulturminnene blir gjennomført på alle plan i forvaltningen.

Regjeringen forventer at kommunene registrerer og verdisetter kulturminner og kulturmiljøer som har lokal verdi, og innarbeider disse i planer etter plan- og bygningsloven. En kulturminneplan skal være et redskap for å utføre dette arbeidet. En kommunedelplan for kulturminner vil sette kulturminner og kulturmiljø på dagsorden og bli innarbeidet i en større del av kommunens virksomhet (fra: *Veileder. Kulturminner i kommunen. Kulturminneplan*).

Proessen med kulturminneplan for Nord-Odal startet opp med tilsagn om midler fra Fylkeskommunen i april 2015 etter søknad fra kommunen.

Kommunen tok kontakt med Anno museum, avd. Kongsvinger museum, med ønske om bistand til å utarbeide kulturminneplan. Et innledende samarbeidsmøte mellom Anno museum og Nord-Odal kommune ble avholdt våren 2016. På forsommeren samme år ble det holdt et informasjonsmøte med Nordre Odalen kulturminnelag, der både kommunen og Anno museum var representert.

2: Bakgrunn og formål

I gjeldende arealplan for Nord-Odal 2006-2018 er ikke kulturminner behandlet som eget emne. I kommuneplanens arealdel er likevel hensynet til kulturminner nevnt opptil flere ganger, som oftest i sammenheng med kulturlandskap. Fokuset på kulturminner og kulturlandskap er tydelig i stor grad i retningslinjer for virksomhet i områder som er avsatt til «landbruk, natur og fritid». En egen kulturminneplan vil derfor ikke føre til vesentlig endring av praksis med hensyn til kulturminner, men den kan være et redskap for å bedre forvaltningen av kulturminnene.

Videre er det spesielt interessant å se på koblingen mellom de enkelte kulturminnene og landskapet de finnes i. Til sammen utgjør de et kulturmiljø. Bevaring av gode kulturmiljøer er viktig for å forstå denne sammenhengen.

Det er også interessant å se på sammenhengen mellom bevaring og funksjonalitet, f.eks. i sammenheng med folkehelse og trivsel. De mange gamle ferdselsvegene, som mellom kommunesentrene Sand og Mo, er godt egnet til å bidra til en bedret folkehelse.

En del kulturminner er i dag i dårlig forfatning, blant annet som en følge av forfall, gjengroing og forsøpling. Også mangel på bevissthet kan være en viktig årsak til at kulturminner ikke blir tatt vare på. Kulturminneplanen og prosessen med utarbeiding av den vil være et godt middel for å bevisstgjøre kommunens innbyggere på verdiene og historiene som ligger mer eller mindre skjult utafor stuedøra til nordodølingene.

Formålet med kulturminneplan for Nord-Odal kommune kan formuleres i følgende punkt:

- Lage en helhetlig oversikt over kulturminner og kulturmiljø med kartfesting og beskrivelse
- Kategorisere ulike typer kulturminner
- Vekting og prioritering av kulturminnene
- Sikre at kommunedelplanen blir et godt verktøy for kommunal saksgang som tar hensyn til kulturminnene.
- Utforme en handlingsdel som kommer med forslag til konkrete tiltak for å bevare kulturminnene for framtida
- Bevisstgjøre kommunal forvaltning og innbyggere om hva et kulturminne er
- Synliggjøre kulturminnene som et positivt bidrag for folkehelsa
- Bidra til at kommunens kulturminner kan brukes i markedsføring av kommunen

3: Status og behov

Det er utført en rekke undersøkelser og registreringer for kartlegging av kulturminner i Nord-Odal, bl.a. registreringer av gruver og skjerp, setrer og fløterinnretninger.

Det er imidlertid ikke laget noen helhetlig oversikt over de ulike registreringene, noe kulturminneplanen skal bidra til.

Punktene nedenfor er tenkt å være hovedpunktene i kulturminneplanen. Hvert av punktene skal utgjøre hvert sitt kapittel. Andre hovedpunkter eller andre inndelinger kan komme til.

Noen av kategoriene utgjør kulturminner der det er kjente registreringer og dokumentasjon om kunnskap, mens andre er foreløpig mangelfullt registrert.

- Bygninger: SEFRAK-registeret, hovedsakelig bygninger før 1900, som regel knyttet til jordbruk.
- Fornminner: registrert i «Askeladden» (Riksantikvarens digitale kulturminnebase).
- Skogshusvære i skogbruket: koier og staller
- Setre
- Kulturminner i utmark, knyttet til skogbruk og fangst: kølgrøper, tjæremiler, dyregraver.
- Bergverksminner i form av gruvedrift
- Ferdselsårer: gamle vegtraseer, seterveger, vinterveger, fløterveger.
- Teknisk industrielle kulturminner, fløterinnretninger, dammer, møller, sager, el.-verk og andre vasskraftdrevne innretninger.
- Forsamlingshus: bedehus, grendeskoler/grendehus
- Biologiske verdier og verdifulle kulturlandskap
- Andre typer kulturminner som det ikke tas høyde for i de nevnte punktene.

Planen skal samle og sammenfatte undersøkelsene i hvert avsnitt og presenteres med gode eksempler og kartfesting. I tillegg skal planen forsøke å vekke/prioritere kulturminnene utfra nasjonale, regionale og lokale kriterier. Gjennom dette arbeidet skal det avdekkes behov for utfyllende registreringer av de ulike kategoriene og/eller ajourføring av eksisterende materiale.

I kulturminneplanens handlingsdel skal det foreslås tiltak for å utfylle manglene. Handlingsdelen skal foreslå hvordan dokumentasjonen kan bli utført gjennom f.eks samarbeid med frivillige lag og organisasjoner. Registreringene utføres etter mal som bestemmes i kulturminneplanen med et realistisk perspektiv.

Kunnskapen som kommer fram gjennom kulturminneplanen, skal gjøres tilgjengelig gjennom publisering på kommunens nettsider, egne temamøter og arrangementer.

4: Kulturminneplanens hovedstruktur

Innledning:

- Bakgrunn og formål
- Planprosessen hittil
- Platype og forholdet til kommuneplanen i Nord-Odal kommune

Rammer for planarbeidet

Lovverk og lovhjemmel for kulturminneplanen, overordnede planer og retningslinjer
Hvordan integreres planen i kommunens øvrige planer?

Kulturhistorien i kommunen:

En kort overordnet beskrivelse av kulturhistorien til Nord-Odal kommune hvor de viktigste kulturminnene og -miljøene i kommunen trekkes fram. Kulturhistoriske hovedtrekk i kommunen vil sette de kulturminnene som finnes i dag, inn i sin historiske sammenheng.

Statusbeskrivelse, basert på eksisterende kunnskap (planens hoveddel):

Kartlegging og presentasjon av registreringer av kjente kulturminner, bøker, publikasjoner etc. Vekting og vurdering av kulturminnenes viktighet for Nord-Odal kommune («verdisetting»).

Vurdering av behov for ny kunnskap/revidering av eksisterende kunnskap:

Finnes det kjente kulturminner som ikke er registrert, eller er eksisterende kunnskap utdatert? Legge vekt på om registrerte kulturminner kun dekker kun deler av kommunens geografi eller om enkelte typer kulturminner er utelatt.

Handlingsplan

Foreslåtte tiltak for ivaretaking og forvaltning av kjente og registrerte kulturminner og tiltak for å skaffe til veie nødvendig informasjon om kulturminner som ikke har det i dag.

5: Organisering og medvirkning

Oppdragsgiver:

Kommunestyret

Arbeidsgruppe:

Kulturkonsulent og saksbehandler fra oppvekst- og kulturetaten

Konservator fra Anno museum

Oppvekst- og kulturetaten står for planutarbeidelse. Fagansvarlig for kommunen er kulturkonsulenten.

Det samarbeides med og innhentes bistand fra eiendom- og samfunnsetaten fra f.eks. kommuneplanlegger, byggesaksbehandlere og landbrukskonsulent.

Fylkeskommunen stiller med bistand ved behov.

Det legges opp til ulike former for medvirkning for befolkningen / lag og foreninger i løpet av planprosessen.

Referansegruppe:

Utvalg for oppvekst og kultur

Leder og nestleder i utvalg for eiendom og samfunn

Representanter fra landbruket, frivillige lag og organisasjoner

Representanter fra fylkeskommunen og fylkesmannen

Vedtaksmyndighet:

Kommunestyret

6: Framdriftsplan

1. Oppstart av prosjektet	mai 2015
2. Utarbeiding av planprogram	februar 2019
3. Politisk behandling planprogram, oppstartsvedtak	mars 2019 - april 2019
4. Høring planprogram, medvirkning innbyggere Høringsfrist: 10.mai 2019	april 2019- mai 2019
5. Oppstartsvedtak	juni 2019
6. Medvirkning innbyggere, lag og foreninger Arrangementer, møter m.m.	mai 2019-november 2019 desember 2019
7. Utarbeidelse av selve planen: Kartlegging av eksisterende informasjon og kunnskap Vekting av kulturminner, prioriteringer og handlingsdel.	desember 2019-februar 2020
8. Politisk vedtak om høring kulturminneplan	februar 2020
9. Høring kulturminneplan Høringsfrist: 2 april 2020	februar 2020-april 2020
10. Bearbeiding og politisk behandling av kulturminneplan	februar 2020 april 2020
11. Ferdigstilling og publisering	april 2020